

TANIDIN MI ?

İlk okul gününün sevinci,
Minik yüreklerin gözlerinde nemdir,
Okumayı yeni sökmüş çocuğun
Dilinde dönemeyen "r" sesidir,
Bir annenin azmidir,
Boş bir beslenme çantasının
Bol susamlı simididir.

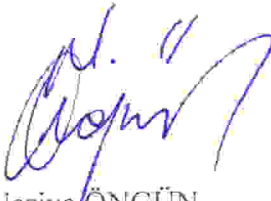
Tek sınıflı okulunda
Ders anlatırken
Sönen sobasının odununda,
Yoklukların ortasında
Umutlu gözlerin feridir.

Toprağın bağrından ekmeğini çıkaran
Çiftçinin alın teridir,
Çalışkan Türk kadınının
Nasır tutan elleridir,
Vatan nöbetinde askerin
Uykusuz gözleridir,
Hak, hukuk, adaletin
Kırılan kalemidir,
Can emanet ettiğimiz
Derde derman bir hekimin
Elindeki neşteridir.

Yetenekli bir ressamın
Tuvalinin renkleridir,
Can içre bir ozanın
Sazının telleridir,
Kerem'i Aslı'ya yandıran
Türkünün sözleridir.

Necmettin'in sınıfında
En mutlu olduğu andır.
Dönerken memleketine
Hainin pusuda döktüğü
Gömleğindeki kandır.
Öğrencilerine kavuşan
Aybüke'nin
Atandığı andır.
Yanık sesinde can bulan
Magusa'da limandır.
Yirmi beşinci gününde
Bir öğretmenin
Onca korkularına rağmen
Bir kardelen misali açan
Sımsıcak gülümseyişindeki
Neşe'dir.

Karacaoğlan avazında,
Veysel'in sazında.
Fatih'in, Selim'in, Süleyman'ın sözünde
Conkbayırı'nın, Anafarta'nın düzünde
Her seferin. her zaferin izinde,
Bir sestir,
Tek nefestir "öğretmen"
Tanıdın mı?

Nasıye ÖNGÜN

EŞMEKAYA ANADOLU LİSESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ

“Tek bir çocuğun dahi olsa hayatına dokunmaktır öğretmenlik ama bazen bir çocuk da bir öğretmenin hayatına dokunur...”

SALİM

Otobüse son anda yetişmişti genç öğretmen. Omzunda kırmızı çizgili lacivert bir sırt çantası, bir elinde saatlerdir çektiği, tekerleği kırılmak üzere olan, siyah, emektar valizi diğer elinde ise parmaklarını kesmek üzere olan, içine birkaç kitap doldurduğu kâğıt bir çanta vardı. Bütün bu yüküyle güç bela girdi otobüsün dar kapısından. Muavin ona yerini gösterdi sonra kâğıt çantayla sırt çantasını otobüsün üst rafına yerleştirdi. Valizini ise “Aman be abi beş dakika erken gelseydin de valizi alta koysaydık olmaz mıydı?” der gibi biraz kızgın biraz sitemkâr bir bakıştan sonra elinden almış, kapının bulunduğu boşluğa bırakmıştı. Ardından da genç yolcunun önüne dikilmiş, elindeki defteri karıştırırken “Bilet” deyivermişti. Öğretmenin uzattığı bileti eline almadan deftere bir işaret koymuş yanından uzaklaşmıştı.

Öğretmen, çay servisinden sonra muavinin de yerine oturmasıyla oluşan sakinlikte serinlemeye başlayan yüzünü otobüsün camına çevirmiş, gözlerini önünde akıp giden evlere, sokaklara, şehre; bu doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı şehre dikmişti. Akıp giden şehre... hayatı gibi, zaman gibi akıp giden şehre...

Parklar geçiyordu otobüsün yanından, bakkallar... Bir çocuk annesinden güç bela aldığı bozuk parayla önce mahallenin bakkalına koşuyor, parayla değiştiği dondurmaya da parka doğru yürüyordu uçarcasına. Çocuk geçiyordu otobüsün önünden. Okullar, caddeler, trafik lambaları, yaya geçitleri geçiyordu. Bir çocuk caddede koşar adım ilerlerken bir yandan da okul gömleğinin düğmelerini ilikliyordu. Sonra dikkatlice geçtiği yaya geçidinden okuluna uzanan kaldırımda yürümeye devam ediyordu. Lise çağındaki bir çocuk kalabalığın arasına karışıyordu elinde kalemiyle. Bir yandan yüzünde beliren sivilceleri saklamaya çalıştığı şapkasından yolu göremiyor bir yandan da yetişmek üzere olduğu bir sınavı kendine hatırlatıp ellerinin titremesine yüreğinin göğsünden çıkacakmış gibi çarpmasına neden oluyordu. Bir çocuk geçiyordu otobüsün önünden, mutlu, telaşlı bir çocuk... Sonrası yine evler, caddeler, sokaklar... Yangınlar çıkıyordu sokaklarda, evler yanıyordu alevler içinde, kül oluyordu. Sonra yine evler, caddeler, sokaklar, hayatlar... Devam eden hayatlar, yitirilen hayatlar, yalnız kalan hayatlar...

Arkasında ki kadının incecik sesiyle kendine geldi öğretmen. “Bakar mısınız? Klimalar çalışmıyor mu çok sıcak oldu içerisi?” Kadının sesini duyan muavin hemen kadının yanına gelmişti. Gerçekten de içerisi sıcak olmaya başlamış, otobüse ilk bindiği anda olduğu gibi yüzü ve kolları su içinde kalmıştı. Beyaz tişörtünün omuzları da ıslanmaya başlamıştı. Eylül ayı yazdan kalma biriken sıcaklığı hemen bitirip sonbahara geçmek istemesine her günü bir öncekinden daha sıcak, daha kavuruçtu olarak sunuyordu.

Okulu bitirip atandığı yıl evini, ailesini de böyle sıcak bir eylül gününde kaybetmiş, hayatında en mutlu olduğu haberle, kahrolduğu haberi aynı zamanda almıştı. Ailesini kaybettiği yangın yılından bu yana, üç yıl geçmişti. Böyle sıcak üç eylül, üç yolculuk... Şimdi yolculuk, yeni bir ile, yeni bir okula ve yeni bir hayataydı.

Sıcak yolculuktan sonra aradan günler geçmişti. Atandığı bu kasaba 6 bin nüfusa sahipti. Nüfusun bir kısmı yurtdışında çalışıyordu. Bir keresinde, köy meydanında duymuştu öğretmen. Yaz gelince yurt dışından gelenlerin arabalarından koca meydana araba durduracak yer kalmamış. Her yer yabancı plakalarla doluverirmiş. Şimdi bile kasabada hemen herkesin arabası vardı. Kasabasının yurtdışına çıkmayanı hayvancılık yapıyordu. Erkekler sabahın erken saatlerinde kamyonla doldurdukları hayvanları pazara götürür, satar bazen de hayvan alıp gelirlerdi. Zamanın geri kalanı ise memleket kurtarırcasına siyaset tartıştıkları kahvede geçirirlerdi. Kadınlar ise sabahtan akşama kadar evde ya çoluk çocukla uğraşır ya da evin yanına yapılmış büyük mandıralarda hayvan bakarak akşam ederlerdi. Kasabanın bir aşağı mahallesinde bir de yukarı mahallesinde iki okul vardı. Öğretmenlerin hemen hepsi il merkezinde oturuyorlar, oradan her sabah, kasabanın vazgeçilmezi haline gelmiş, Halim Abi'nin beyaz küçük otobüsüyle gelir, akşamda yine aynı otobüsle dönerlerdi. Öğretmen kasabada kalmayı seçmişti. Çok da zor olmamıştı bu. Kasabanın hemen ortasındaki lojmanın birinde imam oturuyordu. Biri de yıllarca kendisini beklemişti.

Günler günleri kovalıyor, haftalar ay olmaya başlıyordu. Yeni okulu, öğrencileri ona birkaç güncük bir heyecan vermiş, sonrası yine yalnızlık, kimsesizlik, dalgınlık oluvermişti. O gün her zaman ki gibi lojmana giden çamurlu yolda umarsızca yürürken arkasından "Muallim Bey, Muallim Beeeyy" diye bağırın adamın sesini duyunca irkildi. Ayakkabısına yapışan çamurları o an fark ettiğine şaşırdı. Yolun kenarına çekilip büyük bir taşa ayakkabısını sürtmeye başladı. Böyle zengin, belediyelik bir kasabada yolların bozuk, çamurlu olmasına kızdı. Kızgınlığı bütün duyguları gibi fazla sürmedi. Yaklaşan adama baktı, Muhtardı. Gülümseyip daha yanına gelmeden selam verdi. Adam çamurlara aldirmeden, daha da hızlandırdı adımlarını. Nefes nefese kalmıştı geldiğinde ama dinlenmeden "Muallim Bey", dedi. "Kaç gündür yoluna çıkam diyom, bir fırsat bulamıyom. Hem köyün işleri var, hem de benim birkaç hayvan var ya başa bela. Bugün görünce geçtiğini koşturdum arkandan. Deyiverem derdimi diye. Hani senin lojmanın önünde park var ya. Üç beş bankı var. İşte senin öğrencilerden biri geliyormuş her gün bu banklara çamur sıvayıp gidiyormuş." Şaşırdı öğretmen. Şimdi okul dışında öğrencinin şikâyetini muhtar kendisine yapıyordu. "Ben ne yapayım amca babasına desene!", demek geçti içinden ama vazgeçti. Sadece "Hangi öğrenci?", dedi. Muhtar hafif alaylı gülümsemesini çattığı kaşlarıyla bastırmaya çalışarak "Salim var ya, hani şu akli bir tuhaf çocuk. Babasına diyem dedim, şimdi adamın tek oğlu, yıllardır üzülüp kahroluyor böyle oldu diye. Düşündüm öğretmene dersem o okumuş adamdır, çocukla konuşur, bir yolunu bulur onu bu harekettten vazgeçirir dedim. Havalara yavaş yavaş soğumaya başladı ama hava almaya gidiyor köyün ihtiyarları. Oturuyorlar, soluk

alıyorlar orada. Onlar dedi bana da. Yapma demişler ama dinlememiş haylaz. Birkaç kez su tutup yudum bankları ama baş da gelmez ki böyle her gün gelip çamur sıvayıp kaçarsa.” Adam konuşurken hava iyice kararmaya başlamıştı. İnsanın içine dokunan ezan sesine birkaç köpek sesi karışıyor, bu güzel ezgiyi bozuyordu. “Tamam”, dedi öğretmen. “Tamam Muhtar Amca, ben yarın okulda konuşurum.” Sonra adamın soğuk, kuru elini sıkıp yoluna devam etti.

Eve gelip sabasını yakalı bir hayli olmuştu. Saatlerdir fokurdayan çaydanlığın sıcak sesine son verip çayını demlemişti. İçeriye iyice ısıtan sobaya bir türlü ısınmayan ayaklarını uzatmış Salim’i düşünmeye başlamıştı. Kaynaştırma öğrencisiydi Salim. Sürekli gülen bir çocuktur. Kızdığında, arkadaşları alay ettiğinde, öğretmen “Aferin” dediğinde hep ama hep gülerdi. 7. Sınıf öğrencisiydi. Bu yıla kadar öğrendiği tek şey okuma ve yazmaydı. Tabi buna okuma –yazma denirse! Birkaç hafta önce yaptığı yazılı sınavda “Öğretmenim” diye bağırıvermişti. Öğretmen dönüp ne olduğunu sorduğunda ise her zaman ki gibi gülümseyerek çok nadir kurduğu cümlelerine bir yenisini eklemiş ve “Öğretmenim, Ahmet Can bana bakıp bakıp yazıyor” demişti. Şikâyet ettiği çocuk sınıfın başarılı öğrencilerinden biriydi. Ahmet Can ağzını açıp tam kendini savunacakken, öğretmen onu susturmuş, Salim’i de alıp kendi masasına oturtmuştu. Salim ilk önce bitirip veren Ahmet Can’ın arkasından kağıdını vermişti. Kağıtta sorularla alakasız birkaç cümle yazı vardı, zor okunan.

Salim masaya oturduğu sınav gününden beri her teneffüs ellerini arkasına bağlar, tuhaf yürüyüşüyle öğretmenin yanına gelir, gülümser, hiç konuşmadan öğretmene bakardı. Birkaç kez de öğretmenin elinde yemek üzere olduğu çikolataya bakmış, öğretmenin ona uzattığı çikolatayı alıp koşarak yanından uzaklaşmıştı. Ama bu hareketten sonra Salim’in gelmeleri daha da sıklaşmıştı. Ne diyecekti ki yarın Salim’e? Ne dese çocuk güler bakacaktı. Bir an sinir oldu onun bu haline. Diğer öğretmenlerin dediği gibi yüz vermemek gerekiyordu ama o çoktan geç kalmıştı. En iyisi ailesini aramaktı. “Sahip çıksınlar çocuklarına canım, okulda çektiğim yetmiyor mu, bir de dışarıda muhtarıyla, bankıyla mı uğraşayım?” dedi kendi kendine. Zaten hiç bir şeyden zevk almıyordu. Okula gitmek istemiyor, her gün aynı şeyleri aceleyle giyip, dağılmış saçlarıyla koşturarak gidiyordu. Geceleri uyuyamıyor, sabahları uykuya doyamıyordu. İçinde sürekli bir vicdan azabı vardı. Derslerin yarısını uykulu, sinirden asılmış ve gerilmiş bir suratla işliyordu. Neredeyse ona güler bakan tek öğrenci Salim’di. Aslında hepsini seviyor, zaman zaman başlarını okşuyordu ama bu okşamaların ardında sorduğu bir soru bilinmediğinde ya da istediği yapılmadığında kaşlarını çatıp kükremeyi andıran bir sesle azarı da basıyordu. Çocuklar onun bu dengesiz hareketlerinden olsa gerek iyice ondan uzaklaşmışlardı. Olmak istediği bu değildi. Her gün türlü pişmanlıklar yaşıyor ama hiçbir şey değişmiyordu.

Ayağa kalktı. Kapının arkasında asılı montunun cebinden telefonu çıkardı. İyice karar vermişti Salim’in babasını aramaya. Uğraşamayacaktı istemediği bunca işin arasında bir de Salim’le. Adamın telefon numarası e okulda vardır diye düşünüp yatağın üzerinde duran bilgisayarın düğmesine bastı. Bilgisayarın açılma sesini kapının vurulma sesi bastırdı. Elindeki

telefonu bilgisayarın yanına bırakıp kapıya koştu. Kim o demeden açtı kapıyı. Karşısında gördüğü adama şaşırmadı. Her iki güne bir gelirdi yanına imam. Bütün o soğuk, sessiz davranmalarına rağmen kırk yıllık dost gibi samimi bir gülümseyişle "Selamün aleyküm Öğretmen Bey" dedi. Öğretmenin zoraki gülümseyişine aldırmadan aynı samimiyetle elini sıkıp içeri girdi. "Ooo ben de bu hayırsız öğretmen neden bir kere de çıkıp kendi gelmez diyordum, bir yemek yeriz, sohbet ederiz diyordum. Meğerse soba gür gür yanıyor, evi sıcak çayı fokurduyor belli ki keyfi yerinde, neden gelsin değil mi?" İmamın bu bitmek, tükenmek bilmeyen neşesine biraz şaşırarak biraz da kiskanarak baktı. Adam bu genç yaşına rağmen evli ve dört çocuk babasıydı. Hemen her gün ya bir kap yemekle kapısına gelir ya da yemeğe çağırırdı. Neredeyse yaşlılardı ama adamı bu köyden olan babası daha 18 yaşındayken evlendirmişti. "Önce istemedim ama sonra insan alışıyor hatta seviyor da Allah yazınca," diye bahsetmişti bir keresinde mutlu yuvasından. Dört çocuğunun dördü de akıllı, okulun en çalışkan öğrencilerindendi. İmam bazen yanında onları da getirir, ödevlerine yardım etmesini isterdi öğretmenden. Her ne kadar çocuklar leb demeden leblebiyi anlasalar da bu da öğretmeni sıkır, yaptığı yarım saati geçmeyen yardım ona saatler sürmüş gibi gelirdi.

Çoktan sobanın yanındaki sandalyeye oturmuş olan İmamın sesiyle düşüncelerinden sıyrıldı. " Gelirken gördüm banklar yine çamurluydu. Akşama doğru Muhtar elinde hortumla su tutuyordu. Senin öğrenciyi anlattı. Galiba Muhtar gidince geri gelmiş." Cevap vermedi öğretmen. Aradan geçen kısa bir sessizlikten sonra İmam devam etti. " Babası çok zengindir. Bu kasabadaki hemen herkes görüldüğünden daha zengindir. Tabi yatlardan, katlardan bahsetmiyorum ama hemen hepsinin büyük kamyonu, işini görecektir traktörü, ve altında özel arabası vardır. Bu Salim'in babası Sadık Ağa'nınsa ne parasının ne arsasının ne de arabasının sayısını, hesabını kimse bilmez. İki evi var kasabada, eee tabi iki de karısı. Sekiz mi dokuz mu tam bilmiyorum sayısını bir sürü de kızı var. Bu oğlan tek erkek çocuğu. Bütün kızların arkasına oldu bu ama Allah aklını noksan verdi. Haşa Allah'ın hikmetinden sual olunmaz böylesi çocuklar melektir benim gözümde ama Ağa için öyle mi bilmem. Bu çocuğun anasını daha on dört yaşındayken zorla kaçırmış dedilerdi. Ne kadar doğru bilmem ama kadın yıllar oldu halen avludan dışarı çıkmaz. Sadık Ağa evindekilere olsun, tarlalarında çalışan emrindekilere olsun göz açtırmaz. Soluk aldırılmaz. Çok eziyet eder, güçten düşene kadar çalıştırır. Tabi eskidendi bunlar. Şimdi emrinde ağız dili olmayan makineler var ama işte ne bilim anlatır dururlar yıllardır adamın huysuzluğunu. Muhtar çekinmiştir bu adama laf vermeye. Sen de bana kalırsa oğlanla konuşurken çok kızma Allah muhafaza şikâyet falan eder babasına da iş büyür. Yapma, etme evladım de, yeter. "

İkinci sessizliği yine imam bozmuş, eskiden kasabada öğretmene verilen değerden bahsederken, öğretmen sıcak çayı mutfaktan gelir gelmez buğulanmaya başlayan bardaklara doldurmaya başlamıştı. İmam bir yandan eskiden, kendinin çocukluğunda bu kasabaya bir öğretmen geldiğinde köylünün sevincini anlatmaya devam ediyor bir yandan da öğretmenin doldurduğu sıcak çayını yudumluyordu. " Hele taa benim çocukluğumda buraya bir öğretmen gelsin, sanki köye Cumhur Reisi gelmiş gibi saygı gösterilirdi. Hemen her sabah bir köylü bazlamasını sıcak sıcak gönderir, bir diğeri yoğurdunu, tereyağını, sütünü, yumurtasını,

kaymağını getiriverir; köyün erkekleri daha sormadan getirdikleri odunları yine sormadan kırar, lojmanın altına dizerlerdi. Şimdi de severler, haşa öyle televizyonda bahsettiği gibi yok efendim öğretmen vurmalar, kovmalar buralarda olmaz. Ama işte o eski saygı da kalmadı sen, ben gibim sıradan oluverdi öğretmen mesleği. Eskiden olaydı şimdi sen evde böyle bir başına, yalnız değil, her gün kasabanın bir ailesinin evinde çay içiyordun.” Yalnızlık kelimesi içine, yüreğine dokundu öğretmenin. İmam bir şeyler anlatmaya devam ediyordu, sesini işitiyor ama söylediklerini anlayamıyordu öğretmen. Gözünün önünde bir yangın çıkıyor, tıpkı yıllardır rüyasında yaptığı gibi su bulmaya koşuyordu. Kolları kopacakmış gibi taşıdığı suları evin üzerine boşaltıyor, annesini, babasını alevlerden kurtarmaya çalışıyordu. Turuncuya çalan saçlarını görüyordu kız kardeşinin, alevler içindeki saçlar gittikçe kızılılaşıyordu. Suyu boşaltıyordu saçlarına ama nafile sönmüyordu yangın. Kardeşinin saçlarındaki alevler büyüyor, büyüyor ve kardeşinin küçük bedenini yutuyordu. İmam anlatıyordu o koşuyordu... Kollarını, omuzlarını kopartacak ağırlığa aldırılmadan koşuyordu. Alevlerin içine dalıyor suyu boşaltıyordu yalnızlığına ama nafile sönmüyordu yalnızlık. Yalnızlığı kız kardeşinin turuncuya çalan saçları gibi alev alıyordu. Alevler büyüyor, büyüyor ve sarıyordu tüm bedenini. Yalnızlık şimdi burada ,imamın sözlerinde, kelimelerinde alevler içinde büyüyor üzerine çullanıp tüm bedenini yakmaya başlıyordu.

İmam anlattıklarını ne zaman bitirmiş, ne zaman kapıdan çıkıp gitmişti hatırlamıyordu. Sobası sönmüş oda buz gibi olmuştu. Aynı yalnızlıkla girmişti yatağa. Buz kesen ayaklarını toplamış kıpırdatmamaya özen gösteriyordu. Uyuşan bacaklarını uzatmak istese yorganın soğuk yerlerine değen ayaklarının hissettikleri bütün bedenini titretiyordu. Yalnızlığa sarıldı isteyerek. Bütün bedenini yalnızlığın o dayanılmaz alevlerinde ısıtmak istedi. Yalnızlık üşüyen bedenine soğuk soğuk üflerken titreyen yüreğine büyük bir yangın yakıp odanın bir köşesine geçip ayak ayak üstünde perişanlığını seyrediyordu.

Sabah aylardır giydiği takım elbisesini hızlıca giyip, kravatını cebine sokuşturarak dışarıya fırladı. Hava gece olduğu gibi soğuktu. Ama bu sefer üşümüyor, çamurları buz tutmuş yolda koşarken terliyordu. Okula geldiğinde ders başlayalı 5 dakika olmuştu. Sınıfa kravatını takarak girdi. Saçları dağınık, gözlerini şiş şişti.

Dersten sonra müdürün ikazını kafa sallayarak dinleyip cevap vermeden okulun bahçesine attı kendini. Türlü oyunlarla bu soğuk havada koşturan çocuklara baktı. Mutluluklarına, düzenlerine, tertiplerine... Sonra dönüp kendine baktı. Dağınık saçlarına, berbatlığına... Gözleri bahçenin ortasında çocukları seyreden Salim 'e takıldı. Sessizce çocukları seyrediyordu. Yüzündeki o saf tertemiz gülümseme hala yerindeydi. Boynu hafif sola bükülmüş, ağzına götürdüğü eli, yüzü gibi soğuktan kıpkırmızı olmuştu. Kendisini görmediği belliydi. Yoksa çoktan yanına gelirdi. Çağırarak, konuşmak istedi. Ama ne diyecekti ki şimdi. Hem zil çalmak üzereydi. Diğer teneffüs sınıf boşalınca sınıfta konuşurum diye düşündü. Dersi Salim'in olduğu sınıftaydı.

Dersi çoğunlukla Salim'e bakarak işledi. Çocuğun yüzündeki gülümseme bu bakışlarla büyüyordu her geçen dakika. Dersin bitiminde "Sınıfı boşaltın çocuklar," dedi. Öğrenciler bir